

Είδος: Εφημερίδα / Κύρια
 Ημερομηνία: Παρασκευή, 29-05-2009
 Σελίδα: 23
 Μέγεθος: 869 cm²
 Μέση κυκλοφορία: 40890
 Επικοινωνία εντύπου: (210) 9296001

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Του ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ

Ο 64χρονος συγγραφέας Εντί Καντούρ είναι Τυνήσιος από πατέρα και Γάλλος από μητέρα. Αρχισε να εκδίδει ποιήματα σε ηλικία 44 χρόνων. Αφού τύπωσε πέντε ποιητικές συλλογές, εμφανίστηκε το 2004 με το ογκώδες μυθιστόρημα «Βάλτενμπεργκ» (720 σελίδες η έκδοση του «Γκαλιμάρ») που το 2005 τιμήθηκε με το Βραβείο Πρώτου Μυθιστορηματος (Prix du Premier Roman). Στα ελληνικά κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πατάκη». Ο Γαλλοτυνήσιος συγγραφέας εργάζεται ως καθηγητής της γαλλικής λογοτεχνίας και δραματολογίας στην Εκόλ Νορμάλ Σουπεριέρ της Λιόν και ως μεταφραστής από τα αγγλικά, τα γερμανικά και τα αραβικά.

Η υπόθεση του βιβλίου διαδραματίζεται από το 1914, αρχές του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, μέχρι το 1989, οπότε καταρρέει η πρώην Σοβιετική Ένωση. Κεντρικό θεματικό μοτίβο είναι ένα συμπόσιο του 1929 στη γερμανοταλόφωνη πόλη Γκριζόν της ανατολικής Ελβετίας, όπου συνυπάρχουν φιλόσοφοι (Κάσιρερ, Χάιντεγκερ), οικονομολόγοι (Κέινς), επιχειρηματίες, ευγενείς, αλλά και επίδοχοι κατάσκοποι. Ο Καντούρ συνομιλεί με το «Μαγικό βουνό» του Τόμας Μαν και την «Ανθρώπινη μοίρα» του Αντρέ Μαλρό, ενώ αποτίει φόρο τιμής στους συγγραφείς του πολιτικού νουάρ Ιαν Φλέμινγκ και Τζον Λε Καρέ.

Από πού αντλήσατε την επιθυμία να γράψετε το πρώτο σας μυθιστόρημα;

«Δεν ήταν κάτι που ωρίμασε σταδιακά μέσα μου. Απλώς, μια μέρα αποφάσισα να γράψω ένα ογκώδες μυθιστόρημα, όπως αυτά που αγαπάω: Τον «Κόμη Μοντεχρήστο» του πατέρα Αλέξανδρου Δουμά και το «Μαγικό βουνό» του Τόμας Μαν. Το στοίχημα για μένα ήταν να συνδέσω το μυθιστόρημα που εντάσσεται στη λογοτεχνική παράδοση με την περιπέτεια της καταγιστικής εξέλιξης. Να μην είναι ένα μυθιστόρημα που σκέπτεται, αλλά που δίνει τροφή για σκέψη».

Γιατί επιλέξατε ως υλικό την ιστορία του 22ου αιώνα;

«Είχα στο μυαλό μου μια φράση του Τόμας Μαν: «Ο μυθιστοριογράφος εκφράζει χαμηλόφωνα τον παρωχημένο χρόνο». Χρειαζόμουν αυτόν τον χρόνο μέσα στο παρελθόν. Στην αρχή θέλησα να διηγηθώ την ιστορία ενός «καταδότη» «α λα γαλλικά», στα πρότυπα του Τζον Λε Καρέ, που μου αρέσει πολύ. Και να ξαναγράψω τον μύθο του Φάουστ στον 20ό αιώνα. Δηλαδή, τι συμβαίνει όταν ο Θεός, η αρχή στην οποία αντιτίθεται ο Μεφιστοφελής, εξαφανίζεται. Αμφιταλαντευόμουν μεταξύ των δύο αυτών σχεδίων, όταν έπεσα επάνω σ' αυτή τη φράση του Φάουστ στον Μεφιστοφελή: «Η κατασκοπία αποτελεί, φαίνεται, την ευχαρίστησή σου.» Το σχέδιό μου μπορούσε λοιπόν να αποκτήσει μορφή. Εδώ ο αρχικατάσκοπος είναι ο Μεφιστοφελής και ο καταδότης ο Φάουστ».

Γιατί επικεντρώνετε τη μυθολογία σας γύρω από το Βάλτενμπεργκ, όπου κάθε χρόνο συναντιούνται ηθολογοί και αναγνώστες της Ιστορίας, περιποικισμένοι από κατασκόπους και ασιδούς;

«Το Βάλτενμπεργκ δεν υπάρχει. Τοποθέτησα το ψεύτικο αυτό μικρό Νταβός στο καντόνι Γκριζόν της ανατολικής Ελβετίας. Χτίστηκαν εκεί επάνω, στα τέλη του 19ου αιώνα, οσαντόρια, ξενοδοχεία πολυτελείας, αρχιτεκτονικές υπερβολές. Το μυθιστόρημα ξεκινά από

Οι αντιπαραθέσεις ιδεών βουλιάζουν το μυθιστόρημα

Γι' αυτό και ο Γαλλοτυνήσιος Εντί Καντούρ, συγγραφέας του βραβευμένου «Βάλτενμπεργκ», συνδύασε τον Χάιντεγκερ και τον Κέινς με κατασκόπους και επιχειρηματίες. Κι έγραψε ένα χορταστικό βιβλίο, που αποτίει φόρο τιμής από τη μια στον Τόμας Μαν από την άλλη στον Τζον Λε Καρέ

εκεί όπου σταμάτησε το «Μαγικό βουνό». Είναι κατά κάποιον τρόπο ο τόπος της ευτυχίας μιας νέας αρχής. Εμπνευστηκε από αυτές τις

πνευματικές συναντήσεις όπου συζητούσαν οι Κάσιρερ, Χάιντεγκερ, Λεβινάς. Ομως, αν ένα μυθιστόρημα μας δίνει απλώς αντιπαρα-

Οι κατάσκοποι και το λογοτεχνικό παιχνίδι

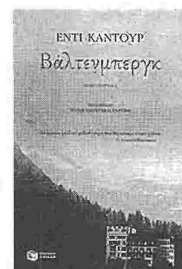
Τι σας πρόσφερε συγγραφικά η χρήση ιστοριών κατασκοπίας;

«Οι ιστορίες κατασκοπίας είναι ένα συναρπαστικό εργαλείο για να φτιάξουμε ένα μυθιστόρημα. Αυτό το συναντάμε και στον Κίπλινγκ. Προσθέτουν στο αστυνομικό μυθιστόρημα ένα πολιτικό και ιστορικό πλαι-

σιο. Καθιστούν δυνατή τη διαχείριση ενός χωροχρόνου, που είναι πιο σημαντικός από αυτόν του αστυνομικού μυθιστορηματος. Πρόκειται, επίσης, και για ιστορίες διπλού παιχνιδιού, κρυφών ταυτοτήτων. Μέσα τους υπάρχουν υπαρκτά ερωτήματα, που συναντάμε στην κοινωνική

ζωή. Το παιχνίδι του κατασκόπου επιτρέπει να μπουκνουν στη σκηνή η καθημερινή ύπαρξη, η πολιτική ύπαρξη και τα ιστορικά πλαίσια. Ο κίνδυνος εδώ ήταν μήπως παραχθεί μια συνωμοτική άποψη της Ιστορίας. Γι' αυτό οι κατάσκοποι είναι πιο αδύναμοι από τις δυνάμεις που τους χειραγωγούν».

θέσεις ιδεών, θα βουλιάζει ύστερα από δέκα γραμμές. Θέλησα, καθώς αναπαριστούσα εκ νέου αυτό το Σεμινάριο του 1929, να δώσω την εντύπωση μιας «τρελής ημέρας», μιας φρενήρους περιστροφής μ' όλες τις εντάσεις που δημιουργούνται μεταξύ των χαρακτήρων».

Ο Καντούρ αναγκάστηκε να περικόψει τις 900 σελίδες του βιβλίου του για να το εκδώσει. «Ο Ρόμπερτ Αλτμαν λέει ότι ο πραγματικός ρυθμός επιτυγχάνεται μόνον όταν περικόπεται κάποιος αυτό που αγαπά. Ένας καλός συγγραφέας σιωπά: αφήνει το μοντάζ του να μιλήσει», μας λέει

ένας ρεπόρτερ αναπαριστά εκείνες ακριβώς τις στιγμές απ' όπου το πραγματικό αντλεί τη δύναμη της ιδιαιτερότητάς του, τότε η τέχνη του είναι ισοδύναμη με την τέχνη του μυθιστοριογράφου. Το ζήτημα είναι να αποδώσουμε τα αποτελέσματα του πραγματικού, χωρίς όμως αυτά να γίνονται περιγραφές. Ταυτόχρονα, το φανταστικό θα πρέπει να κινητοποιείται και να βγαίνει στο προσκήνιο της ανάπτυξης».

Πώς γράφτηκε αυτό το μυθιστόρημα;

«Μου πήρε οκτώ χρόνια. Αφιέρωσα πολύ χρόνο στον ρυθμό, στη σύνθεση. Χρειάστηκε να περικόψω το αρχικό χειρόγραφο των 900 σελίδων. Ο Ρόμπερτ Αλτμαν λέει ότι ο πραγματικός ρυθμός επιτυγχάνεται μόνον όταν περικόπεται κάποιος αυτό που αγαπά. Εάν δεν κάνει αυτές τις θυσίες δεν υπάρχει έργο. Ο μυθιστοριογράφος κάνει ο ίδιος το μοντάζ του έργου του. Ένας καλός δημοσιογράφος ή συγγραφέας σιωπά: αφήνει το μοντάζ του να μιλήσει. Στις συζητήσεις προσπάθησα να κάνω ένα μοντάζ φωνών: τα σημαντικά πράγματα εκφράζονται από τη διαφορά μεταξύ των φωνών».

Γιατί η μουσική παίζει πρωτεύοντα ρόλο στο «Βάλτενμπεργκ»;

«Πάντα με απογοήτευε ο τρόπος με τον οποίο σκηνοθετείται η μουσική στα μυθιστορήματα. Ακόμη και στον Προυστ. Η ένταξη της μουσικής στο μυθιστόρημα φέρνει στο μυαλό τα λόγια του Αντρέ Ζιντ: «Είναι η μουσική χωρίς τις νότες». Η μουσική δεν πρέπει να παίζει στο έργο ένα ρόλο λυτρωτικό. Η Λένα, η αοιδός, λέει γι' αυτήν: «Πρέπει να περνά την εντύπωση των δοκιμασιών που βιώθηκαν», να μας διδάσκει πράγματα για το σκέπτεσθαι».

□ Ο Εντί Καντούρ θα συναντήσει αύριο τους αναγνώστες του στο περίπτερο 15 «Παντελής Πρεβελάκης» της όλης Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου της Θεσσαλονίκης (12 - 1 μ.μ.).*